

Zimoviště netopýrů ve Skryších u Bílé Třemešné

Břeněk MICHÁLEK

Poděbradova 2031, CZ–544 01 Dvůr Králové nad Labem, Česko

Bat hibernaculum at Skryše near Bílá Třemešná (E Bohemia). Two short pseudokarstic caves called Skryše (Trutnov dist.) serve as hibernacula for some bat species. The longer cave, checked regularly in the period 1997–2006, is an important hibernaculum of *Rhinolophus hipposideros*. The shorter cave was occasionally visited by *Eptesicus nilssonii* and *Plecotus auritus*, however, its entrance was buried in by stones in 2004.

Winter census, East Bohemia, *Rhinolophus hipposideros*

Tento příspěvek předkládá výsledky zimního sčítání netopýrů ve dvou pseudokrasových jeskyních zvaných Skryše v letech 1997–2006. Jedná se o první práci zabývající se dlouhodobým sledováním netopýrů na této lokalitě, zejména vrápenců malých (*Rhinolophus hipposideros*). Doplnjuje tak již publikované údaje o rozšíření a početnosti netopýrů východních Čech, které naposledy shrnul Lemberk (2004). O vrápencích malých ve Skryších existují pouze dva známé historické údaje. První evidované zjištění vrápenců na tomto místě pochází z roku 1973 od Gaislera (2005), kdy zde bylo v letním období zaznamenáno 5 jedinců. 14. 3. 1975 tu L. J. Dobroruka našel 16 zimujících vrápenců (Hanák & Anděra 2005).

Skrýše se nacházejí u Bílé Třemešné ve východních Čechách (okr. Trutnov, kvadrát síťového mapování 5560) v nadmořské výšce asi 500 m. Obě vznikly ve Zvičinském hřbetu, který je tvořen svrchnokřídovými (cenomanskými) pískovci (Rybář et al. 1989). Větší jeskyně (Skrýše I) je dle posledního měření dlouhá 26 m a nejvíce 6 m vysoká. Po celé své délce je velmi úzká. Otevírá se malým, neuzavíratelným vstupem při vrcholu hřbetu. Je obývána běžnou troglofilní faunou bezobratlých živočichů (*Triphosa dubitata*, *Scoliopteryx libatrix*, *Meta menardi* ad.). Druhá jeskyně (Skrýše II) je výrazně kratší (neměřeno) a díky výškové členitosti dna nesnadno průchodná. Její vchod se nalézal asi 30 m od vstupu do Skryše I, v současné době je neprůchodný.

Většina kontrol jeskyní proběhla v zimním období dle jednotné metodiky sčítání netopýrů na zimovištích (lokalita prohlížena co nejkompexněji, vždy stejným způsobem, vizuální identifikace netopýrů probíhaly bez jakéhokoli rušení). Odlišnostmi od existujícího monitorovacího programu (Horáček 2001) byly občasně vícenásobné návštěvy zimoviště během jednoho roku a kontroly i v jiný než stanovený čas (první polovina února) ze studijních důvodů (Michálek 1999) aj. Sčítání ve Skryši I bylo prováděno každoročně v letech 1997–2006. Skryše II byla v tomto období kontrolována nepravidelně.

Výsledky sčítání netopýrů ve Skryších shrnuje tab. 1. Ve větší jeskyni byl zaznamenán jediný druh, vrápenec malý. Jeho maximální početnost činila 55 jedinců při kontrole 1. 1. 2004. Při kontrolách jeskyně Skryše II bylo zjištěno nepravidelné zimování dvou druhů netopýrů, netopýra severního (*Eptesicus nilssonii*) (1998/99) a netopýra ušatého (*Plecotus auritus*) (1998/99, 2001/02 a 2002/03). Jeskyně byla kontrolována do roku 2004.

Skrýše I je jedním z regionálně nejvýznamnějších zimovišť letounů díky vzrůstající populaci zde zimujícího kriticky ohroženého druhu vrápence malého (největší v okrese Trutnov). Rostoucí tendence jeho početnosti ve Skryši I je shodná s trendem na jiných zimovištích tohoto druhu v České republice, např. blízka pevnost Josefov (Hanzal & Rejl 2001) či pevnost Dobrošov (Flousek 2001).

Skrýše II je chiropterologicky zajímavá jen díky zaznamenanému netopýru severnímu, pro něhož je jeskyně nejjihnější zjištěným zimovištěm v povodí horního toku Labe. Tento nález koresponduje s rozšířením chlad-

Tab. 1. Výsledky zimního sčítání netopýrů ve Skryších u Bílé Třemešné
Table 1. Results of bat winter census in the Skryšje caves near Bílá Třemešná

datum / date	Skrýše I		Skrýše II	
	<i>R. hipposideros</i>	<i>E. nilssonii</i>	<i>P. auritus</i>	
II. 1997	13	0	0	
I. 1998	20	0	0	
5. 12. 1998	31	–	–	
22. 12. 1998	26	–	–	
10. 1. 1999	24	1	1	
1. 2. 1999	24	–	–	
20. 2. 1999	22	1	0	
26. 12. 1999	27	–	–	
22. 10. 2000	7	–	–	
24. 11. 2000	46	–	–	
13. 12. 2001	29	–	–	
12. 1. 2002	29	–	–	
10. 3. 2002	30	0	1	
26. 12. 2002	49	0	1	
25. 1. 2003	46	–	–	
1. 1. 2004	55	0	0	
7. 3. 2005	43	–	–	
8. 1. 2006	48	–	–	
22. 2. 2006	46	–	–	

nomilnějších druhů sestupujících ze severu z vyšších nadmořských výšek směrem k hranici Krkonošského podhůří a teplejších oblastí Polabí. Tuto chladnější jeskyni vyhledával i netopýr ušatý, který tu byl nalezen dvakrát. Kontroly byly nepravidelně prováděny do roku 2004, v březnu 2005 byl vchod do této jeskyně nalezen zavalený samovolně sesutými kameny. Poděkování patří dalšímu sčítateli Petru Šrámkovi.

Literatura

- FLOUSEK J., 2001: Zimoviště netopýrů v Krkonoších, Orlických horách a na Broumovsku. *Vespertilio*, **5**: 93–110.
- GAISLER J., 2005: Doplněk k netopýrům (Chiroptera) východních Čech se zvláštním zřetelem k aktivitě na horském hřebeni. *Lynx, n. s.*, **36**: 47–54.
- HANÁK V. & ANDĚRA M., 2005: *Atlas rozšíření savců v České republice – Předběžná verze. V. Letouni (Chiroptera) – část 1. Vrápencovití (Rhinolophidae), netopýrovití (Vespertilionidae – Barbastella barbastellus, Plecotus auritus, Plecotus austriacus)*. Národní muzeum, Praha, 120 pp.
- HANZAL V. & REJL J., 2001: Netopýři zimující v podzemí pevnosti Josefov. *Vespertilio*, **5**: 84.
- HORÁČEK I., 2001: Sčítání netopýrů v zimovištích ČR. *Vespertilio*, **5**: 3–5.
- LEMBERK V., 2004: Netopýři (Chiroptera) východních Čech. *Lynx, n. s.*, **35**: 49–18.
- MICHÁLEK B., 1999: *Vývoj poznání regionální fauny netopýrů*. Absolventská práce. VOŠ při SZeŠ a RŠ, Chrudim, 43 pp.
- RYBÁŘ P., ANDĚL P., BLAHNÍK Z., DOUBEK Z., FALTYSOVÁ H., HADAČ E., HOLUBCOVÁ A., MIKÁT M., MOCEK B., PILOUS Z., RADVAN R., ŘEZANINA F., SKALICKÝ V., SLAVÍČEK J., ŠILHART M., ŠTAMBERG S., VANĚK J., VÍTEK J. & VOBORNÍKOVÁ D., 1989: *Přírodou od Krkonoš po Vysočinu*. Kruh, Hradec Králové, 391 pp.

došlo 27. 10. 2006